

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Začasno le enkrat ali dvakrat na teden.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Velika Čolnarska ulica šte. 19.

Naslov za dopise: Ljubljana p. p. 168.

Naslov za telegrame: »Naprej«, Ljubljana.

Čekovni račun šte. 14.398. (KDZ)

NAPREJ

Glasilo Jugoslovanske socialno demokratične stranke (JSDS).

Letnik IX., šte. 14.

Četrtna »Naprejeva« številka
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetko-delavske zveze.
Stane letno 72 Din
mesečno 6 Din

Inozemsko posojilo.

Okoli nettunskih konvencij se razburjajo kapitalistične stranke in prav pridno mečejo narodu pesek v oči, da nič ne vidi, prav nič.

Ta dogovor med našo in italijansko vlado pomeni dogovor dveh kapitalističnih vlad, po katerem se zagotavlja interesi kapitala na škodo našega in laškega ljudstva.

Stranke, ki so na vladi, sklepajo take dogovore brez pomislekov, za narod se itak nikdar niso brigale, narod jim je le molzna krava. Stranke pa, ki so v opoziciji, kričijo proti takim dogovorom in dokazujejo, da je ves narod proti njim, kakor je tudi res, a vse njih kričanje nima drugega pomena in namena kakor delati vladi sitnosti in jo prisiliti, da vzame v vlado tudi opozicijo, da bo tudi ta deležna plena.

Nobeni izmed kapitalističnih vlad ni za resničen dogovor našega in laškega ljudstva, vsem je le za dogovor med kapitalisti, kako bi izkoriščali narode v še večji meri. Ker pa je v Italiji vsaka opozicija onemogočena, pri nas pa se kapitalistične stranke vendar še bojijo volitev in javnega mnenja, zato je bil v Italiji nettunski dogovor že davno ratificiran (od parlamenta potrjen), pri nas pa se doslej še nobena vladna stranka ni upala ugrizniti v to kislno jabolko: še zdaj niso bile te konvencije predložene parlamentu v sklepanje. Tudi zdaj bi ne bile, če bi ne prišlo vmes vprašanje državnega posojila.

Kapital pravi, da ne da posojila naši državi, dokler razmere niso urejene. To se tako lepo sliši, da bi kak nevednež še celo hvalo pel kapitalu, da skrbi za ureditev naših razmer. V resnici je pa stvar taka, da so vsa taka posojila le sredstva zaslužjenja ter nagrada tistim vladnim strankam, ki ta zaslužjenja izvedejo.

Nagrada je v tem, da dobi vlada ogromna denarna sredstva v roke, ki jih upravlja po znanih korupcijskih metodah na korist vladnim strankam; razne provizije so za nameček.

Zaslužjenje pa je najprej že v demoralizaciji sami, kajti korupcijske stranke ustvarjajo s svojimi judeževimi groši plačance, ki se nikdar več ne morejo otresti suženjstva. Posebno zaslužjenje ljudstva je pa v pogojih posojila. Razen običajnih trdih pogojev glede obrestne mere in odbitka pri izplačilu zahteva kapital še političnih pogojev, torej se prav razločno vmešava v naše notranje zadeve.

Zahteva, da naj bo zastavljen za to posojilo dohodek države iz raznih virov, tako n. pr. tudi dohodek iz prometnega davka. Ta zahteva prav globoko reže v pravice ljudstva. Zahteva po ratifikaciji nettunskih konvencij enako, pa ta je vsaj zbudila nekaj odpora med narodom. Nobenega odpora pa ni rodila zahteva, da se mora izpremeniti zakon in statut Narodne banke, kar lepo gladko gre taka zahteva skozi naše časopise pod geslom samostojnosti Narodne banke. Ta samostojnost ne pomeni nič več in nič manj kakor to, da bo Narodna banka svoje kapitalistične svetovne zveze upravljala samostojno brez kontrole parlamenta, o katerem se lahko zgodi, da bo imel kdaj drugačno večino nego si kapitalisti želijo.

Še mnogo drugih pogojev je kapital postavil, mnoge izmed njih tako tajno, da jih pozna samo par oseb. Te osebe lahko veljajo za prodajalce ljudstva, davkoplačevalcev.

Nettunske konvencije so važne zlasti zato, ker trdo prizadevajo delavstvo. Vendar izjavljamo, da se nam zdijo manj važne nego vse drugo, kar se suče okrog posojila. Za kapitalistične stranke pa so dobrodošle, ker narodno sovraštvo zelo poceni vzdiguje veliko prahu, v katerem se vse drugo lahko popolnoma skrrije.

Najbolj skrito je pa dejstvo, da Jugoslavija zunajnega posojila sploh ne potrebuje. Od vseh strani se nam dopoveduje, da brez tega posojila nismo zmorni življenja, tudi razsodni ljudje ponavljajo te fraze in skoro ves narod pričakuje tega posojila kakor odrešenja. Ko ga bomo dobili, pravzaprav ko bo začelo počasi po kapljah prihajati, bomo imeli od njega zopet le novo korupcijo, po potrebi tudi novo vojno, dobrega pa prav nič. Nove železnice bodo po veliki večini samo utrjevale balkanski centralizem, a tudi kot prometna sredstva bodo slabe, ker je vse slabo, nad čimer vlada korupcija, posebno še centralizirana korupcija. Tako bo tudi z vsem drugim, kar bomo dobili od posojila. Posojilo ne vzeti, bi pomenilo, ne si dati nove verige okoli vratu.

Žal, da je še tudi na Slovenskem (kaj še nižji deli!) le prav malo ljudi, ki vedo, da se delo da organizirati drugače, ne samo z bičem kapitala. Saj se še celo med socialističnim delavstvom, ki pravi, da se bori proti kapitalu, vrši akcija za kapitalistično in proti socialističnemu organiziranju dela. (Boj proti brezposelnosti v DZ, v II. rudarski skupini, v konzumih itd.) Povsod je še

pregloboko zasidrana vera v kapital kot organizatoričnega boga, čeprav je delo že povsod priznано za edini vir blagostanja. In ne bo prej drugače, dokler ne bodo delavci po svojih organizacijah začeli organizirati delo brez kapitalovega biča.

Kriza pri radikalih.

Radikalci se lahko še tako kregajo, vendar se njih stranka ne bo razbila, kakor se tudi SLS ne bo. Kapital jih drži in kdor ima kapital za boga, mu ne postane nikdar nezvest. Seveda je nenaravno, da vlada Vukičević v imenu stranke, ki je proti njemu. Memorandum vodstva radikalov proti njemu izgleda res tako, kakor da bo moral odstopiti, lahko pa bo tudi narobe, kajti državno koruzo ima v rokah Vukičević, ne stranka; pristaje bo torej lovil on in se mu ni torej nič bati. Saj se tudi dr. Korošec nič ne boji mežiških krščanskih socialistov in vlada proti njih volji in bo še nadalje vladal, dokler bo ljudstvo priznavalo kapital za boga, resnico in pravico pa za neumnost. V ljudstvu je ključ, ne v vodstvih strank. Ko bo ljudstvo jedlo le svojo koruzo, namesto da čaka na vladno, takrat bo v vodstvih strank resnična kriza. V sedanjo krizo pri radikalih pa ni verjeti, lahko mogoče, da si je Vukičević ta memorandum sam naročil. Internacionalni kapital namreč zahteva, da se izvrši koncentracija, preden nam da posojilo, da bodo tudi Hrvati v vladi in torej soodgovorni. Zato bo moral Vukičević bodisi odstopiti ali pa oddati nekaj koruze opoziciji. To pa ni tako lahko, kajti radikalni pravijo, da je koruza njihova. Z intrigami mora torej svojim odvzeti, kar bo dal tujim, politično se to pravi, pokazati mora, da brez opozicije nima sigurne večine in da je zato prisiljen vzeti v vlado tudi opozicijo. Zato je na memorandum le hinavsko jezen. Kdor misli, da je to skoro nemogoče, naj se spomni na domače prilike — ali ne dela tudi Kristan tako z našimi levičarji? Ali ni postal Svetek na tak način tajnik Konzumnega društva za Slovenijo? Koncentracija je kriva, da je bil Golouh poslanec in da je Štukelj šef prosvete v DZ in Svobodi ter drugi drugod in drugače. Dober gospodar da vsakemu nekaj, pa ima mir, delavec pa živi od dela in ima svoje lastno prepričanje in zavest, da ne živi od tuje koruze. In le taki delavci so sposobni za organizirano razredno borbo proti kapitalu in njegovim umnim strankam z lažnimi programi. Vsi drugi morajo žalostno čakati, da vlada pade in da bodo pri krizi morali tudi oni prišli v poštev — pa ne za delo osvobođenja, ampak za nekaj koruze v verigah suženjstva kapitalu. Kakor se je zgodilo tudi Korošču, čeprav je šel v vlado kot šef »najmočnejše« slovenske stranke. Ta stranka ne vlada, pač pa njen šef služi. Tako bo z vsako stranko, ki ne bo zgrajena na zavednosti.

Marksov izrek se glasi:

»Res je, da orožje kritike ne more nadomestiti kritike orožja. Gmotna sila mora biti uničena z gmotno silo. Toda — teorija postane gmotna sila, kadar se je opri-mejo mase.«

Zdaj pa čitamo v »Enotnosti« 1. maja pod naslovom »Politični boj, kritika in blatenje« takoj na začetku sledeči odstavek:

»Proletarsko gibanje je naperjeno proti vsej kapitalistični družbi, ono hoče razrušiti kapitalistični sistem. Marks je dal temu gibanju teoretični izraz. Marksizem — to je kritika kapitalizma s stališča proletarskega razreda. Kritika kapitalizma, razkrivanje njegove škodljivosti za proletariat in človeštvo sploh, njegovih zločinov, razkrinkavanje vseh pajčolanov, v katere je ovit kapitalizem, vseh fraz o meščanski demokraciji, o solidarnosti razredov itd. — to so oblike političnega boja marksistov do tedaj, ko je proletariat že dovolj zbran, zaveden in močan, da zamenja orožje kritike s kritiko orožja, kakor pravi Marks.«

Leta je torej trajalo, da so reagirali na naše ponavljanje Marksovih besed, a zdaj so jih prinesli narobe obrnjene, kakor da bi Marks učil, da je treba orožje kritike zamenjati z drugo kritiko, s kritiko orožja, torej s krvavim orožjem.

Da ne bo po nepotrebnem razburjenja, jih javno vprašamo, kje pravi Marks tako?

Odločevanje potom tiska.

Na strankinem zboru so izrazili nekateri sodrugi mnenje, da je odločevanje potom tiska napačno in da je brezpogojno treba sej načelstva oziroma izvrševalnega odbora. Strankin zbor se sicer temu mnenju ni pridružil, vendar pa je treba to mnenje opozicije obravnavati javno. Po naših načelih ima vsak član pravico zvedeti o takih diferencah in dolžnost zavzeti to ali ono stališče.

Seje so potrebne vselej takrat, kadar stoji stranka pred kako tako odločitvijo, da ni že iz programa in zborovih sklepov razvidno, katero pot naj nastopi. Pri strankah, ki se držijo svojega programa, ki se ne ženejo za vsakim dnevnim dogodkom in ki niti pri večjih dogodkih ne zapadajo v kompromise, pri takih strankah bi sej sploh ne bilo treba.

Pri naši stranki pa še posebno ne, odkar se je odločno postavila na stališče načela javnosti. Če se o vseh važnih zadevah piše javno, čemu bi naj se vršile potem še seje? Tudi pri majhnem tisku so seje nepotrebne, če so člani navajeni čitati pozorno in če nastopajo proti vsemu, kar se jim ne zdi prav.

Opozicija je trdila, da člani neradi nastopajo pismeno, češ, to ni tako lahko kakor ustno. Res je lažje povedati nego napisati, res je pa tudi, da povedano nikdar ni tako dobro kakor napisano. Pri ustnem razpravljanju je vselej mnogo nepotrebnega govorjenja, površnih naglih sodb, strastnega nasprotovanja, mešanja več zadev v eno, nespornost, itd. Pri pismenem razpravljanju pa vsak dobro premisli, kaj napiše in tudi nasprotnikovo misel lahko mirno in trezno preudari, da ne podleže strastem, vsaj v tolikšni meri ne.

Da bi pa naši člani ne znali pisati, tega ne more nihče trditi. Dokazali so s svojimi dopisi v našem tisku, da so pismeni. Sicer pa pravi Lenin o nepismenih ljudeh, da stojijo izven politike, da jih je treba šele ABC naučiti, ker brez tega ni nobene politike, ampak je vse le prazno ugibanje, čenče, bajke, predsodki. Tudi drugi pravijo tako, navajamo pa Leninove besede, ker so tako kratke in jedrnat, da jih bodo morali razumeti tudi tisti, ki ne priznavajo veljavnosti našega gesla: Naša moč je v zavednosti.

Če je tako, čemu bi potem sklicevali iz oddaljenih krajev sodruga na seje in zapravljali brez potrebe čas in denar, ki ga že itak manjka?

Pojavil se je tudi predlog, naj bi v ta namen izvolili načelstvo iz ljubljanskih sodrugov. Pa to ne gre na noben način, kajti baš v tem, da je odločevala Ljubljana, je imel kapital svojo moč nad našo stranko, preden se je reorganizirala. Ljubljana ne more diktirati vsemu delavstvu Slovenije, posebno pa ne, ker je res bolj zaplana, nego drugi kraji. A kaj takega bi pri načelu javnosti sploh nikomur ne prišlo na misel, ta predlog je izhajal iz dejstva, da imamo zdaj premajhen tisk in da se v tem tisku ne morejo obravnavati vse podrobnosti, vsaj tako razločno ne, kakor bi bilo treba.

To drži, A za od pomoč ni treba dajati Ljubljani načelstva v roke, ampak naj se ljubljanski sodrugi na svojih tedenskih sestankih razgovarjajo o vsem tem, o čemer naj bi se razgovarjalo načelstvo. To nalogo itak imajo enako kakor vse druge organizacije. Tudi sodrugi od drugod ne pišejo svojih člankov kar sami iz sebe, ampak se na diskusijah zanje pripravljajo in drug drugega izpopolnjujejo.

Najboljši šivalni strojin kolo je edino le

**GRITZNER
in ADLER**

**za dom, obrt in industrijo v vseh opre-
mah. Istotam pletilni stroj
DUBIED.**

Pouk v vezenju brezplačen. — 15 letna garancija.
Popravila se sprejmejo.
Nizke cene, tudi na obroke.

JOSIP PETELINC, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.

Orožje kritike ali kritika orožja?

V zadnjih letih smo mnogokrat citirali Marksov izrek o orožju kritike. Citirali smo ga na vse strani, proti desničarjem, ki so v naši kritiki videli vedno napade in razbijanje, ter proti levičarjem, ki so kritiko smešili kot nesposobno orožje in zahtevali uničevanje sedanje družbe z drugim orožjem, s krvavim. Napram prvim in drugim je Marks govoril zelo razločno in nedvoumno, tako da so ostali desni in levi »marksisti« razoroženi, kajti Marksa se niso upali kritizirati, saj bi s tem zgubili svoj zlagani in nestvarni naslov marksistov.

Ni res, da bi bilo proti našemu programu, če se vodstvo stranke ne shaja na seje in če ne vrši ustnih razprav. Pač pa je res proti programu, če se ne shajajo drugi istega kraja, če ne najdejo časa za sestanke, ali če se ustrašijo dežja in dolge poti, ali pa če pridejo na sestanke le takrat, kadar govorijo na njih »slavni pridigarji« iz tujih krajev, ali takrat, kadar gre za kaj posebnega in zanimivega. Vse to in tako je proti programu, kajti če hočemo ustvariti boljšo družbo, se moramo redno shajati in se med seboj izpopolnjevati, tiskano besedo presojati in razlagati, proti napakam protestirati in stalno skrbeti, da nas bo skupni tisk resnično združeval in krepil. A tudi o vsakdanjih zadevah je potrebno govoriti, tudi malenkosti nam ne smejo biti premalo važne, kajti veliko življenje se slaga iz samih malenkosti. Klepetavost je posledica razgovorov o malenkostih med štirimi očmi, ko govori človek brez kontrole in odgovornosti. Če bomo pa o malenkostih govorili na sestankih vpricho več ljudi z različnimi izkušnjami, bomo začeli tudi pri malenkostih zasledovati velike cilje, ne pa jih vlačili v javnost le takrat, ko hočemo nasprotnika osmešiti in ko torej zasledujemo le prav majhen in človeka nevreden cilj.

Sklep lanskega kongresa, po katerem je mogoče še celo kongresove pravice prenesti na tisk, je že sam po sebi zadosten dokaz, da tudi vodstvo lahko sklepa potom tiska. Za strankin urad pa velja, da v nobeni stvari ne sme kršiti sklepov, ne v veliki ne v mali. Da se ne bo v imenu tega urada vršila nobena dvoličnost, mora biti za urad odgovoren en sam človek. Kontrolo nad njim pa mora vršiti vsak član, vsak je dolžan vsako napako takoj odpraviti ali pa jo naznaniti vodstvu, oziroma javnosti, če se vodstvo ne zgane. Doslej nihče še ni povedal nobene take napake, ki bi ne bila odpravljena, nihče ni trdil, da bi bil strankin urad kršil kak sklep in delal samolastno proti njemu, pač pa je opozicija hotela dokazovati, da bi bila taka samolastnost mogoča in da je zato treba, da se vsaj načelstvo večkrat shaja. Strankin zbor je to zahtevo odbil. Ljubljanci naj se pred samolastnostmi branijo na svojih tedenskih sestankih.

Brezposelnost v Kočevju.

Po vseh časopisih čitamo o veliki brezposelnosti. Vsi meščanski (kapitalistični) časopisi obžalujejo brezposelnost in izjavljajo, da je brezposelnost splošna in po vsem svetu razširjena. Po vseh teh časopisih nikjer ne čitamo, kako bi se brezposelnosti naredilo konec. Vsi ti časopisi dobro vedo, da v državi SHS obstaja zakon, ki se glasi: če je pri podjetju zaposlenih 20 delavcev, ne smejo več kakor 8 ur dnevno delati, to je 48 ur na teden. Če bi gospodje podjetniki spoštovali ta zakon in se po njem ravnali, bi gotovo ne bilo treba o brezposelnosti govoriti, ali bolje rečeno, proti sedanjemu stanju v naših podjetjih bi bil potreben ugovor. Vzemimo obrat »Curl & Komp.«, lesna industrija. V tem obratu dela 20 delavcev, in sicer od 7. ure zjutraj do 12. ure popoldne in od 13. ure do 21. ure, to je skupaj 13 ur dnevno. Ali ni to škandalozno? Posebno še, ker tam delavcem niti ne plačajo tistih 50 % za nadure, katere jim zakon priznava. Zakaj se ne bi v tem podjetju ustanovile tri partije po 8 ur, bi bilo takoj 40 delavcev več zaposlenih in toliko na številu manj brezposelnih v tem kraju. Podobno se godi tudi pri lesnih industrijah »Jakonomi« in »Kajfež«. Obe podjetja delata po 10 ur dnevno. Mi smo mnenja, če se že mora toliko časa delati, zakaj ne pride 8 urni delavnik v poštev tako, da bi se vpeljali dve izmeni po 8 ur in na ta način bi se brezposelnost zmanjšala. Še najbolj se je izkazala »Tekstilana« in ta slučaj mora vsakega pametnega človeka zganiti v kljub temu, da je kompetentna oblast prepovedala več ko 8 ur delati, je obrat, v katerem delajo nad 18 let stare delavke, te delavke, da so se podpisale za 12 urni delavnik brez ožira na procento za nadure. Znano nam je od kompetentne strani, da sta dve tretjini teh delavk bolni od prenapornega dela in mnoge delavke, katere so delale po eno in dve leti pri tem podjetju, so morale opustiti to službo, da so si zopet mogle nekoliko zdravja pridobiti. Mislim, da je nepotrebno navajati imena teh oseb, ker ta slučaj je splošno znan, v »Tekstilani« je smrdljiv zrak in od tega izvirajo bolezni, ker te delavke morajo biti ves dan notri v smrdljivem zraku, in nimajo prilike in toliko časa, da bi v sebe malo svežega zraka pridobile. Tako se izjavlja delavkam, katere so proti 12 urnem delu: če komu ni prav, naj gre in gotova maša, 12 ur se dela in basta. Ali ni to škandal, da sedaj, ko vlada že itak velika brezposelnost, delavke in delavce silijo, da delajo 12 ur dnevno? Ali ne bi to bila dolžnost krščanskih socialistov, kateri imajo v tem podjetju vrhovno vodstvo v svojih rokah, boriti se proti temu? Saj itak imajo gospoda Škulja in Josipa Eppicha, oba poslanca! Dolžnost teh poslancev bi bila, da se zavzemajo za blagor svojih volilcev in da skrbijo za to, da se takemu škandalu naredi konec. Ali bi to bilo težavno na kompetentne strani potrkati in vpeljati 8 urnik v vseh obratih, tako da se naredi tej brezposelnosti konec? Žal do danes niso ti gospodje nič ukrenili. Omenjenima poslancema je dobro in bolj znano o brezposelnosti, kakor pa meni. In zakaj niso nič ukrenili? Zato, ker so oni na stališču, da ne zastopajo interese delavcev in kmetov, temveč skrbijo samo za to, da se kak las ne skrivi kapitalistom a pri volitvah nas lovijo — zverino, da glasujemo zanje. — Delu čast in delavcem oblast!

Skupščina DZ 12. II. 1928.

(Dalje.)

Samo tole še želim, da povem: Če si kdo želi boljšega pravilnika, ni prava pot, da to tukaj pove in se spravi na kdo ve koga, ampak naj gre še danes popoldne tja, kjer se zbira proletarijat, in naj mu trikrat, štirikrat ali petdesetkrat pove, da kolikor moči, toliko pravice.

Delavec, ki čita delavske časopise, si misli, da če bi tega nesrečnega Uratnika ne bilo, bi bil že socialistični družabni red. Taka kritika bi bila samo demagogija, pesek v oči. Prijeti je treba sistem. Zato naj se ta kritika konča, važne stvari imamo na dnevnem redu, proračun, stanovanjsko vprašanje, 1200 odpovedi stanovanj, kar bo zvišalo stanarino od 100 Din na 400 Din mesečno — kdo je zmožen od 1000 Din zaslužka dati 500 Din za stanovanje?

Uratnik (kot referent ima zaključno besedo): Na trditev s. Ravnika, da so naša razposlana navodila za volitve obratnih zaupnikov v nasprotju z zakonom za zavarovanje delavcev, ugotavljam, da ni tako. Vprašanje odpusta je popolnoma nekaj drugega kakor vprašanje pravic zavarovanega delavca, kadar zbolí. Tisto določbo v navodilih smo ponovili zato, da podpremo delavca. Leskošek je omenil, da sem trdil, da DZ ni razredni predstavnik delavcev in nameščencev. To ni res. Gre le za sredstva in način, kako zastopati delavske interese. Poudarjal sem, da obstoječa zakonodaja omejuje delokrog, kjer naj se DZ udelejuje. Dokler bo veljal sistem privatne lastnine, bo omejena DZ le na intervenistično vplivanje. Kritika naj pravilno presodi sredstva, ki so nam na razpolago, pa bo pravičnejša. Jaz sem gotovo za to, da se v zakonodaji absolutizem podjetnikov omeji — a danes ta absolutizem obstaja. — Napram Kosmu nisem zagovarjal ministra Gosarja. Naš pravilnik je bil dosti boljši, kakor je izdani, in poslabšan je bil, ne da bi bila DZ o izpremembah obveščena. Konštiral sem le, da ne smemo nikomur podtikati, da je on osebno zakrivil, če pravilniki niso boljši. Treba je povedati, kakor je. Mislim, da je to oportunitizem, če človek iz strahu pred demagogijo ne pove resnice. Zabloda je, če kdo misli, da so DZ, obratni zaupniki itd. zmožni položaj izboljšati. Zato še enkrat poudarjam: delavstvo bo doseglo to, kar pričakuje, le v izboljšanju sedanjega družabnega reda, v zakonih, ki bodo privatno lastnino drugače pojmovali in dajali oblastvom možnost, da odločujejo o življenjskih vprašanjih delavstva.

Pravilnik za obratne zaupnike je slab, a krivdo na tem, da je slab, je iskati v glavnem v tem, da je zakon slab, na katerem pravilnik temelji. Ta zakon ustvarja v zaupnikih institucijo, ki bo posredovala, intervenirala ali — če hočete — prosjačila pri podjetjih. Več se tu ne da napraviti. Pri drugačnem zakonu bi vsaj s sodiščem lahko grozili. Delavci morajo vedeti, česa smejo pričakovati od delavskih zaupnikov in DZ, morajo vedeti, da je izprememba njih položaja odvisna od izpremembe zakonodaje in obstoječega družabnega reda. Če je Kosem za to in če je manj oportunističen nego jaz, naj deluje v političnih organizacijah za izpremembo tega družabnega reda.

Čobal: Dajem poročilo na glasovanje. Kdor je proti temu, da se vzame na znanje, naj vstane (nihče ne vstane, Kopač govori z Leskoškom, v dvorani je zelo malo zanimanja, zato pa več nemira). Torej je poročilo soglasno vzeto na znanje.

Dajem na glasovanje tudi odobritev nakupa stare šole v Celju za 250.000 Din in odobritev 250.000 Din za adaptacijo tega poslopja. Kdor je proti temu, naj vstane — nihče — torej je vzeto na znanje. (Dalje prih.)

V Delavski zbornici pravijo: Kolikor moči, toliko pravice. Čaruga je tudi tako rekel, čeprav je vedel, da imajo bajoneti več moči ko on in da tudi bajoneti pojejo to pesem. Vsi pristaši denarnega in bajonetnega nasilja pojejo to pesem, čeprav vedo, da se denar ne da jesti in da se na bajonetih ne da sedeti. Oni sedijo na demagogiji in z demagogijo vladajo nad delavskim denarjem in nad bajoneti, ki so tudi narejeni od delavskih rok za delavski denar. Konec te demagogije bo šele, ko se bodo delavci združili. Za združitev pa je potrebna zavednost, ker edino ta je zmožna ubraniti se demagoškega razbijaštva. Kolikor zavednosti, toliko pravice!

Hrastnik. V »Delavcu« z dne 25. marca t. l. se je neki dopisnik dotaknil razmer v kemični tovarni v Hrastniku ter nekaterih oseb celo poimensko. Jadikuje, da več ne gre pa ne gre, ter vprašuje, kaj je temu vzrok? Pravi, da je treba preiskati vzroke in popraviti, kar se popraviti da. Nadalje piše, da je ravnateljstvo podjetja odpravilo draginjske doklade že pred leti, ter da je bila organizacija zraven le kot kontrola. Mi pa vprašamo dopisnika, kdo je pa potem vodil pogajanja z ravnateljstvom in kdo je bil tisti, ki se je po pogajanjih izrazil: »Okoli 70 jih je pridobilo na plači, vsi drugi so izgubili (in to povečini oženjeni!), ako ostanejo ti v organizaciji, oziroma ako jih pridobimo, jih imamo dovolj.« Kaj je pa delal zraven glavni voditelj gospod Haramina iz Zagreba, če ste bili tam samo za kontrolo? Dopisnik piše, da organizacija ni imela dovolj moči, da bi se temu uprla. Mi pa ugotavljamo, da je takrat stalo po večini še vse za organizacijo, pač pa je ravno pri tistih pogajanjih, katere je vodil g. Haramina, članstvo izgubilo v organizacijo ter njeno vodstvo zaupanje. Zato Vam pa kličemo, popravite, kar ste zagrešili, mi Vam hočemo pomagati. Nadalje omenja, da so sporazumno izvolili zaupniški odbor in omenja s. Pavliča, češ, čeprav ni naš član, smo ga vendar vzeli na našo listo. Dopisnik v enem odstavku priznava, da se je to zgodilo sporazumno, v drugem odstavku pa izgleda, kakor da bi bili gospodje pri njihovi organizaciji tako dobri in iz ljubezni do bližnjega vzeli na svojo listo tudi sodruha Pavliča. Tako zavito lahko pišejo samo demagogi okoli socialpatriotov. Obenem vas pa vprašamo, kdo je črtal iz liste s. Jožeta Šanteja ter napisal na listo klerikalca g. Jožeta Kovača. In brez vednosti in privolenja drugih delavcev, kateri so listo sestavili. Ali ste v takšni zvezi s klerikalci? Zakaj ste se tako bali volitev, zakaj ste odstopili eno mesto klerikalcem? Naj bi postavili svojo listo, ako bi jo sploh mogli, bi se vsaj videlo, koliko jih je. Kar se pa tiče napadanja s. Pavliča, vam pa povemo, da se ne damo zbegati od takih ljudi, kakršni so tipi okoli socialpatriotov. Vam ne verjamemo. G. dopisnik, na dan z imenom! S. Pavlič je samo namestnik na tej listi, v kljub temu bo pa deloval, kolikor bo v njegovi moči, ker ima v srcu interese delavstva, ne pa posameznih oseb. Jos. Pavlič.

Velenje. Za 9. april 1928 je sklicala Socialistična partija Jugoslavije javno zborovanje, na katerem je poročal poslanec g. Petejan; na dnevnem redu na plakatih je bilo praznovanje šihov in politični položaj. Na shodu so še dodali II. rudarsko skupino in starostno zavarovanje. Okoli 100 rudarjev, nahujskanih po g. strelnem mojstru F. Valenčaku in g. strelnem mojstru Salezniku in pomagaču Kralju s pomočniki Lekšem, Polancem in Kališnikom, so protestirali proti vsemu. Demagog Valenčak je celo poudarjal, da je s. Martinšek kriv 40letne dobe, čeprav je Valenčak ves čas pred njim bil v odboru bratovske skladnice in je tam zastopal stališče za velike pokojnine in majhne prispevke, zato je on odgovoren za sedanje povišanje dobe in nihče drugi, ko bi bil pa on in SPJ prej skrbela za povišanje prispevkov in za dvetretjinsko zastopstvo delavcev, bi pa stari upokojenci bili danes na drugem stališču in bi tudi novi drugače izgledali. Vso svojo krivdo vali na sedanji odbor delavskih delegatov, podjetniki pa, ki so to odglasovali, so pa po njegovem nedolžni. Značilno je, da dokler je bil Petejan navzoč, niso dali nikomur besede, tako da ni bilo mogoče ugotoviti, kakšno stališče zavzame g. Petejan k temu. Besedo so dali šele po zaključku shoda in so pričakovali, da bodo razburjeni rudarji porabili na nedolžnih žrtvah pest, pa so se zmotili, in kadar bo ta nahujskana masa spoznala pravo pot, takrat bo pa očka Valenčak lahko vesel, da si rudarji ne iščejo pravice s pestjo. Ne gre nam za naše žepne polnit, kakor si jih je g. Valenčak, ki je zmerom gledal, da mu je za njegov trud ostalo nekaj v žepu.

Rudar.

Trbovlje. Socialpatrioti (SSJ) so se jako veselili, da se zanje voda kali, da bi pa bila še bolj kalna, so kar na akord metali polena vanjo. Zato so tudi v to svrhu sklicali ženski shod v Delavskem domu dne 19. marca 1928. Razdajali so ročne letake po vseh stanovanjih in še nekaj lepakov. Dnevni red tega shoda so bile cele litanije: za svetovni mir, za oskrbo dece in še več raznih takih, lepih podob, da bi bolj vlekle. Ali žal, da je gospodinja na shodu morala obžalovati, da je tako slab obisk in da vendar bi morali biti sedeži v dvorani zasedeni, pa ne samo zasedeni, ampak dvorana bi morala biti vsa nabito polna. Zapomnite si, gospodje okrog »Delavske Politike«: Ako je voda na dnu čista, je ne bodo polena skalila, ker ne morejo na dno, kajti voda ne bo polen požirala!

Rudar P.

Ljubljanski proletarijat na 1. maja. V neki delavnici je delavstvo večinoma neorganizirano, par jih je pri kristanovskih kovinarjih, eden pa je socialni demokrat. Razen tega edinega so na 1. maja vsi delali, čeprav bi jim nikakor ne bilo treba. Iz tega se prav jasno vidi, kako vzgaja Strokovna komisija svoje člane. Praznik Dela je pri tej gospodi samo lov na poštene, a premalo zavedne proletarce, ki se dajo zapeljati od fraz.

Le cunje se obračajo po vetru.

Na strankinem zboru je padla beseda, da bi, če bi bilo po mojem, ne smel biti noben proletarec v kapitalistični službi.

Res je to. Tako bi bilo, če bi bilo po mojem in tudi po Marksovem in po volji mnogih drugih, ki o socialističnem družabnem redu ne le govorijo, ampak tudi delajo.

Ni pa res, da hočem to že tudi dandanes. Dokler so produktivna sredstva v rokah kapitalistov, ni mogoče drugače, kakor da proletarci delajo na teh ali s temi produktivnimi sredstvi kot najemni delavci, kot ljudje, ki prodajajo svojo telesno silo kapitalistom za plačilo, za denar. Mora tako biti in niti otroci drugače ne mislijo.

Nekaj drugega pa je prodajati svojo telesno silo in prodajati svoje prepričanje, svoje duševne sposobnosti. Svojo telesno silo sem že prodajal, nikdar pa še nisem dal nikomur v službi niti pike od svojega prepričanja. Svoboden človek sem in stranki na čast, pri kateri služim, moram ugotoviti, da mi tudi zdaj ni treba skrivati svojega mišljenja, čeprav plačanci govorijo, da je socializem zanič, ker jemlje organizacija posamezniku prosto voljo.

Drugače pa je v službi kapitalističnega tiska. Tam uredniki ne prodajajo samo svojih telesnih zmožnosti (potem bi samo prepisovali!), ampak delajo svojim mislim nasilje, da napišejo tako, kakor je gospodarju prav. Tega pa že tudi dandanes ni treba nikomur. Enako kakor z uredniki je tudi z raznimi organizacijskimi funkcionarji, ki zaradi gospodarja drugače govorijo nego mislijo. Tudi preprosti delavci včasih skrivajo svoje misli, zlasti za časa redukcij. S takim nemožnim ravnanjem podaljšujejo kapitalizmu njegovo žalostno življenje in zavlačujejo proletariatu njegovo zmago. Z. B.

1. junija — 2200 izvodov.

Triko-perilo

za moške, žene in otroke, volna
v raznih barvah, rokavice, nogavice,
dokolenice, nahrbtniki za
šolarje in lovce, dežniki, kloti,
šifoni, žepni robci, palice, vilice,
noži, škarje, potrebščine za šivilje,
krojače, čevljarje, brivce
edno le pri trdk!

Josip Petelinc,
Ljubljana,
bilzu Prešernovega spomenika
ob vodi.

Najnižje cene! Na veliko in malo.

PRIPOROČAMO
KOLINSKO CIKORIJO
 IZVRSTEN PRIDATEK ZA KAVO!

Ako piješ „BUDDHA“ čaj,
uživaš že na zemlji raj!

*

*Misleča, skrbna
 gospodinja ne
 uporablja drugega
 pralnega sredstva
 kakor neškodljivi,
 dobri „Persil“. Nikdar
 še ni imela slabih
 izkušenj z njim.*

*

TO SO V OKUSU IN AROMI NAJFINEJŠE
 KAVINE MEŠANICE.
 V ZALOGI PRI:
 ANTON FAZARINC, CELJE
 IN
 ANTON MOČNIK, CELJE.

POZOR!

Naznanjamo slavnemu občinstvu, da smo prevzeli
 vinotoč in delikatesno trgovino v Vošnjakovi
 ulici šte. 4, preje Nazor

v bližini Gorenjskega kolodvora. Točili bomo prvo-
 vrstno dalmatinsko viško vino, kakor Opolo belo in črno,
 sladki prošek in pristno olivno olje. Na razpolago so
 tudi raznovrstna mrzla jedila po najnižjih cenah. Za
 mnogobrojen obisk se priporoča

J. ANTIČEVIČ in DRUG.

Bolni na pljučih!

Tisoči že ozdravljeni!
 Zahtevajte takoj knjigo o moji novi

umetnosti hranjenja

ki je že mnoge rešila. Ona pomaga pri vsakem načinu
 življenja hitro premagati bolezen. Nočno potenje in ka-
 šelj preneha, telesna teža se poveča in po splošni pola-
 lagani zapletosti ustavi bolezen.

Resni moške

zdravniške vede potrjujejo prednost moje metode in jo
 radi priporočajo. Čimprej začnete z mojim načinom
 hranjenja, tembolje.

Popolnoma zastonj

dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo korist-
 nega znanja. Ker bo moj založnik razposlal skupno samo
10.000 izvodov brezplačno
 pišite takoj, da boste tudi vi med srečnimi prejemniki
 te knjige.

GEORG FULGNER, Berlin-Neukölln, Ringbahn-
 strasse 24, Abt.: 22.

Tvornica dežnikov in solnčnikov
L. MIKUŠ, Ljubljana, Mestni trg 15
 priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli
 velikosti po najnižji ceni.

Ustanovljeno leta 1839.

Oglasi v
„NAPREJU“
 imajo
dober uspeh.

ŽENINI IN NEVESTE!
MODROCE, PERESNICE,
 posteljne mreže, otomane, divane in tapetniško blago
 Vam nudi najceneje **RUDOLF RADOVAN, tapetnik,**
LJUBLAJNA, Krekov trg št 7 (poleg Mestnega doma.)

RODITELJEM!

Ne pustite otrokom, da hodijo bosi!
Živahno dete se lahko rani.

Rana na nogi okuži celo telo.

Kupite deci naše čevlje iz gumija.

Ker so trpežni, poceni in praktični.

**Prištedili boste na zdravljenju in
 pažnji.**

Vse številke Din **49.-**

Rata

UDOBNOST VSEM!

Vrsta: 4155—10225 Ženski čevlji iz najboljšega lanenega platna v sivi, beli ali drap barvi

Din 85'-

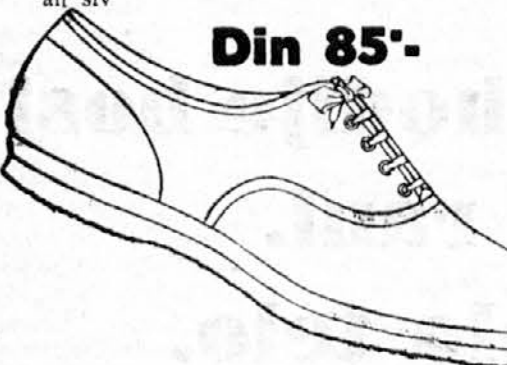
Vrsta: 6145—10635 Ženski čevlji iz lanenega platna z nizko peto, sivi, beli ali rumeni

Din 85'-

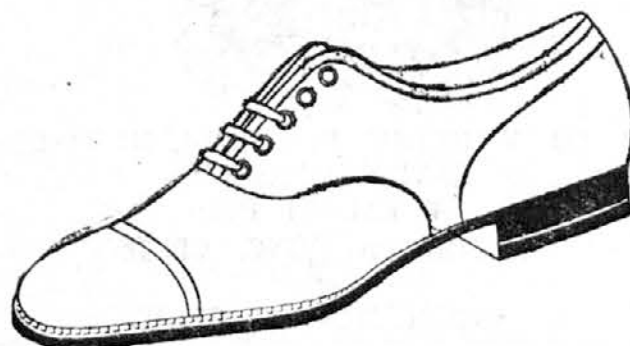
Vrsta: 3135—60702 Ženski čevlji z nizko peto za starejše dame, črn ali siv

Din 85'-

Vrsta: 4138—10076 Tenis čevlji z vulkaniziranimi podplati iz sivoga

gumija za gospode **Din 99'-**
za dame **Din 89'-**

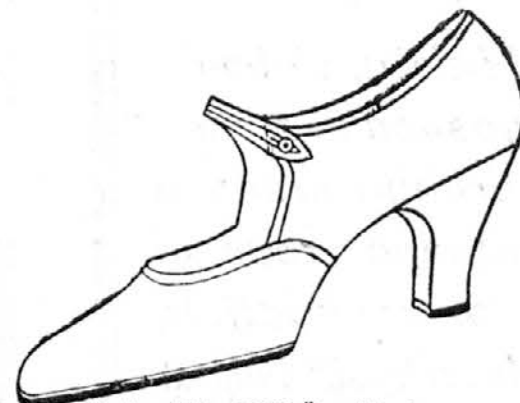

Vrsta: 1137—10902 Moški čevlji iz najboljšega angleškega platna, siv ali bel

Din 129'-

Te čevlje dobite razen v naših podružnicah tudi pri sledečih tvrdkah:

JULIUS HAUS, ODŽACI
MILIVOJ RADIN, VEL. KIKINDA
BOGDAN MIŠKOVIČ, BANJALUKA
SMAIL RAPIČ, PRIJEDOR
MIHAILO VIRETA, BITOLJ
S. MIŠKOVIČ, ZAJEČAR
N. SPAŠIČ, KNJAŽEVAC
A. RICHTMANN, SISAK
MATE ŽUPAN, CRIKVENICA
ANTE KOLACEVIČ, GOSPIĆ
ČURKO I NOVAK, VINKOVCI
JEFTIĆ I TODOROVIC, VALJEVO
MILOVAN RISTIĆ, SIN, ČUPRIJE
SAMUEL KLIMPEL, BRČKO
BRAČA RAJKOVIČ, KRUSEVAC
BORISAV ANTONIĆ, ŠABAC
BRAČA GJURIĆ, CETINJE
JOVICA SUBIĆ, SRBOBRAN
ALOIZ DROFENIK, CELJE
VILIM KOHN, NAŠICE
ZLATKO STEINER, PETRINJA
A. M. ALTARAC, JAJCE
STIPAN DELIĆ, MAKARSKA
A. ARBANAS, VIROVITICA
MAVRO HAAS, S. POŽEGA
R. JEZDOVIĆ, UŽICE
JOSIP MILLER, NOVA GRADIŠKA
LAZAR BALOBANOVIĆ, ŠTIP
ČIRA KALKASLIJEVIĆ, STRUMICA
ANDRIJA MADOKIĆ, STARI BAR

Vrsta: 4155—12202 Čevlji iz lanenega platna brez okrasa, samo v sivi barvi

Din 85'-

Vrsta: 5155—10435 Elegantni čevlji iz lanenega platna v barvah, sivi, beli, drap ali rumeni

Din 85'-

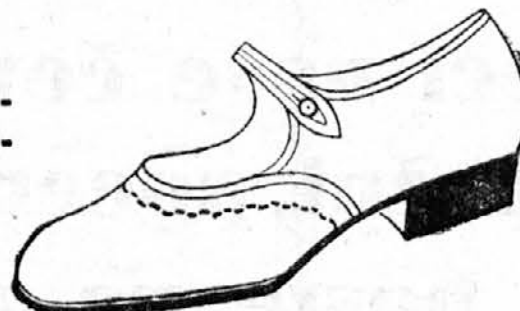
Vrsta: 6145—60702 Praktični čevlji iz lanenega platna z nizko peto, brez okrasa, v črni in sivi barvi

Din 85'-

Vrsta: 4138—20079 Čevlji za vsakega, za udobnost, za šport, za izlet in dnevno uporabo. V vseh velikostih in barvi beli, sivi in črni.

Za moške in ženske **Din 69'-**
za deco **Din 49'-**

Vrsta: 9143—10708 Elegantni platneni čevlji za deco in deklice

štev. 26—30 **Din 59'-**
štev. 30—35 **Din 69'-**
štev. 36—39 **Din 79'-**

Rata